



وزارت آموزش و پرورش
سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی



| سرایش: رسانه‌ی الکترونیک | ۴۰ صفحه
| مرداد و شهریور ۱۴۰۰ | سال دوم | شماره ۱۱ و ۱۲
| اداره روابط عمومی و امور بین‌الملل



كُلُّ يَوْمٍ عَاشُورَا وَ كُلُّ أَرْضٍ كَرْبَلَا

سرایش؛ رسانه‌ی الکترونیک | ۴۰ صفحه |

مرداد و شهریور ۱۴۰۰ | سال دوم | شماره ۱۱ و ۱۲

تهیه شده در اداره روابط عمومی و امور بین‌الملل

سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی

آماده‌سازی محتوا: فروزان امیدی

تحریریه این شماره: محمد حسن نژاد | حامد اویسی |

دکتر سعید حسن‌زاده | دکتر حسن مظاهری | مانلی نورایی | دکتر مسعود تهرانی‌فرجاد

طراح گرافیک و صفحه‌آرا: مجتبی زند

کلیه حقوق مادی و معنوی این نشریه متعلق به سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی است.

نشانی: تهران | خیابان کریمخان | خیابان ایرانشهر |

ساختمان شماره ۴ آموزش و پرورش | سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی

کدپستی: ۱۵۸۴۷۴۷۳۵۹ | تلفن: ۸۸۸۳۱۱۶۱-۹ | نمابر: ۸۸۳۰۹۲۶۵ | سایت: www.oerp.ir



معلمین توجه داشته باشند و این هم یکی از مسئولیت های مهم معلمین است که باید از فکر مخاطب خودشان - دانشجو و دانش آموز و جوان و طلبه و غیره - صیانت کنند؛ همچنان که شهید مطهری این کار را می کرد.

حضرت آیت الله خامنه ای (مدظله العالی)

۱۲ اردیبهشت ۱۴۰۰





فهرست

تمرکز بر عدالت اجتماعی و مردم محوری، ضروری است	۴
پنج نکته در مورد پیاده سازی یادگیری الکترونیک که می تواند در مقابله با تاثیر شیوع بیماری کرونا بر حوزه آموزش و تحصیل موثر باشد	۸
عملیاتی شدن اسناد تحول بنیادین، مشکل گشای بسیاری از چالش های آموزش و پرورش در دوران کرونا و پسا کرونا	۱۳
در دوره پیش از دبستان «برنامه تربیت و یادگیری» مدنظر است	۲۲
سومین شماره «رشد آموزش تاریخ» منتشر شد	۲۶
ابعاد مختلف پنجاه و یکمین جشنواره بین المللی فیلم رشد بررسی شد	۲۸
فراخوان ارسال مقاله رشد آموزش زبان های خارجی منتشر شد	۳۲
تعامل فرهنگی بین مجلات رشد و آستان قدس رضوی	۳۳
فراخوان ارسال مقالات به مجله رشد معلم منتشر شد	۳۵



تمرکز بر عدالت اجتماعی و مردم محوری، ضروری است

رئیس سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی در نشست شورای هماهنگی و پیگیری اقدامات تحولی این سازمان بر لزوم توجه بر عدالت اجتماعی و مردم محوری در این دوره تأکید کرد

دکتر ملکی در نشست شورای هماهنگی و پیگیری اقدامات تحولی با اشاره به برگزاری مراسم تحلیف ریاست جمهوری که در تاریخ ۱۴/۵/۱۴۰۰ برگزار شد اظهار داشت، در این هفته یک رویداد عظیم و اجرایی کلان کشور به وقوع پیوست که همه ما و دستگاه های اجرایی را تحت لوای یک نظام اجرایی نوین قرار داده است لذا لازم است درباره ی تعهدات و الزاماتی که متوجه ما می شود صحبت کنیم.

او ادامه داد: خدا را شاکریم که در انتخابات رئیس جمهور محترم، مقبولیت مردمی یافت و با تنفیذ، مشروعیت یافت و با تحلیف، متعهد شد. این مثلث حکمرانی، مثلث مبارکی است که

باید نسبت خود را با آن مشخص کنیم.



دکتر حسن ملکی

رئیس سازمان پژوهش
و برنامه ریزی آموزشی

کلید واژه ی تحول

رئیس سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی تصریح کرد: مایلم در قالب چند محور، انتظارات دولت جدید را که از میان بیانات مقام معظم رهبری و رئیس جمهوری محترم دریافتیم، اعلام کنم. یکی از مهم ترین موارد مسئله تحول است که باید خود را برای آن آماده کنیم زیرا رئیس جمهور صریح فرمودند که مردم از ما تحول می خواهند. حال باید بدانیم که سهم ما از این تحول چه هست؟ خوشبختانه ما این مدار تحول را به وسیله ی شما همکاران عزیز آغاز کرده ایم و برای ما نوید تازه ای است و نیازی به شروع کار از صفر نیست زیرا ما در میانه کار هستیم.





دکتر ملکی تأکید کرد: باید بدانیم وقتی از تحول حرف می‌زنیم از تغییرات سطحی و جزئی صحبت نمی‌کنیم و از تحول بنیادین، اساسی و ریشه‌ای صحبت می‌کنیم. ما باید تحول را تحول گرایانه یعنی با جان، روح و قلبمان بپذیریم زیرا این تحول، تحول در بنیادهای فکری و چرخش از بنیادهای فلسفه غربی و حرکت به سمت فلسفه اسلامی است.

تحول در برنامه‌ی درسی

او ادامه داد: در این مسیر باید بدانیم که در هستی‌شناسی، معرفت‌شناسی و ارزش‌شناسی ما تغییری ایجاد شود زیرا اگر مبنا خراب باشد، بنا قابل سکونت نخواهد بود و بنای قابل استفاده زمانی است که با یک مدل روشن به مبانی مرتبط شود. مبدا خدایی ناکرده مبتلای به تغییرات جزئی به جای تحول شویم زیرا این بلای بزرگی است. تحول در انواع برنامه‌های درسی نکته‌ی دیگری است که به لطف خداوند بخشی از آن انجام شده است لذا ما باید چرخش‌هایی را در دروس انجام دهیم یعنی چرخش از تک بعدی بودن به چند بعدی بودن و از نتیجه‌ی محور بودن صرف به برنامه‌های درسی کارآمد باشد. چرخش از یادگیری موضوعی و دانشی، باید به سوی اندیشه‌ورزی و درک معنا باشد. باید چرخش از جدا دیدن آموزش و پرورش به سوی یکپارچه نگاه کردن باشد لذا اگر این چرخش‌ها محقق نشود، تحول معنایی نخواهد داشت.

دکتر ملکی خاطر نشان کرد: سومین وجه تحول، تحول در مناسبات هست که باید از داخل یک گروه تا بین گروه‌ها و ... را شامل شود لذا باید همه‌ی این موارد تحول‌گرایانه معنا شود. در این راستا باید جلسات مشترک کارشناسی و هم‌اندیشی بین گروه‌های مختلف شکل گیرد چرا که این ساحت‌ها نیازمند مناسبات بین گروهی و سازمانی است زیرا در صورت جدایی گرفتار موضوع محوری تخصص‌گرایی خواهیم شد لذا باید این دیوارها شکاف بردارد البته قدم‌های مؤثری برداشته شده است اما کافی نیست.

او بر لزوم مردمی بودن، مباحث در سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی تأکید کرد و گفت: موضوع دیگر، مردمی بودن است که رئیس جمهور محترم آن را به عنوان ویژگی بارز اجرایی خود انتخاب کردند لذا در این راستا من فکر کردم، که این مردمی بودن اگر قرار باشد که در سازمان اجرا شود، چگونه است؟ ما زمانی مردمی خواهیم شد که به نیازهای مردم توجه کنیم. منظور مردمی است که می‌توان گفت که از جهاتی بالقوه هستند لذا اگر به این نیازها توجه کنیم، مردمی عمل کرده‌ایم. در بخش نیاز اگر فضا مه آلود شود، در بخش هدف، نمی‌توانیم به پیش برویم. ما در بحث مردمی بودن، عقب هستیم بنابراین، باید ابتدا نقش مردم را بررسی کنیم. در این راستا البته تلاش‌هایی شده است که البته هنوز به عمل نرسیده است. یکی از راه‌های ورود مردم به عرصه، چند تألیفی است البته همواره گفته‌ام که الگوی مردم را دخیل گرفتن باید به گونه‌ای باشد که خطوط مدیریتی مخدوش نشود و هم از فکر دیگران بی بهره نمانیم بنابراین باید بر روی این الگو به خوبی بیاندیشیم.



تأکید سند تحول بر حضور نخبگان و مردم

معاون وزیر آموزش و پرورش ادامه داد: در سند تحول بر حضور مردم و نخبگان تأکید شده است بنابراین ما باید به این موضوعات جدی فکر کنیم و نیازمند بهره‌مندی از نخبگان هستیم. مسئله‌ی فساد ستیزی نکته‌ی دیگری است که باید در آن تأمل کنیم البته خدا را شکر که ما در سازمان افراد سالم و بسیار خوبی داریم اما باید برای پیشگیری بیاندیشیم زیرا سازمان زمانی دچار فساد می‌شود که افراد نامناسب وارد عرصه شوند. در این عرصه کم کار کردن و بد کار کردن نیز می‌تواند سبب فساد شود بنابراین باید به تمام ابعاد این مسئله توجه داشته باشیم زیرا فساد صرفاً اختلاس‌های میلیاردی نیست زیرا همین فسادهای کوچک به سمت بالا حرکت خواهد کرد البته خدا را شاکرم که سازمان ما از چنین مسائلی مبرا است.



دکتر ملکی عدالت را از جمله مباحث محوری خواند و اظهار کرد: مسئله‌ی عدالت نیز نکته‌ی دیگری است که رئیس جمهور محترم بر آن تأکید داشتند. در این مسیر باید بدانیم که عدالت چیست و ما چگونه باید آن را در سازمان پژوهش دنبال کنیم. ما باید روحیه‌ی عدالت گستری را از طریق متون آموزشی خود به دانش‌آموزان بیاموزیم تا فارغ‌التحصیلان ما عدالت‌طلب باشند و این امر به‌عنوان یک ارزش برای آنان نهادینه شود. نکته‌ی دیگر ارائه‌ی خدمات عادلانه به استان‌های مختلف است. به‌عنوان مثال در توزیع کتاب و زمان رسیدن آن به استان‌ها و بخش‌های دور دست و محروم توجه ویژه داشته باشیم. جلوه‌ی دیگر عدالت این است که نیازسنجی‌هایمان به گونه‌ای



باشد که در حد سند تحول بنیادین بتوانیم به فرهنگ‌های گوناگون نیز توجه کنیم. درست است که خروجی برنامه‌های درسی ما باید مسلمان ایرانی باشد اما باید به خرده فرهنگ‌های مختلف نیز توجه داشته باشیم.

او افزود: توجه به ارزش‌های انقلاب محور دیگری است و ما باید به عنوان یک سازمان به درونی کردن این ارزش‌ها توجه داشته باشیم البته تا حدودی در این عرصه کار کرده‌ایم اما هنوز می‌توانیم کار بهتری انجام دهیم زیرا ارزش‌های انقلاب باید تاجی بر سر ما باشد. در این مسیر ارزش‌ها را نمی‌توان با رمز و ایما و اشاره بیان کرد زیرا این بخش یکی از ابعاد درسی صریح ماست که نمی‌توانیم به آن کم بها دهیم البته در آموزش این عرصه باید با تدبیر و خردمندانه عمل کنیم. گاهی عملکرد نامناسب باعث تنگی نفس دانش‌آموزان شود اما اینها مراقبت‌های روشی است که کارشناسان باید به آن توجه کنند اما مسئله این است که ارزش‌ها نغین برنامه‌های درسی است زیرا انقلاب اسلامی، انقلاب ارزش‌هاست. در مواجهه با استکبار جهانی این ارزش‌ها نقطه‌ی برتر ماست زیرا اسلحه را همه دارند اما ایمان را هر کسی ندارد. در واقع سلاح در دست مؤمن کارساز است.

رئیس سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی تصریح کرد: مسئله‌ی برنامه‌محوری نیز هشدار بزرگی است البته ما به لطف خداوند در این عرصه حرکت می‌کنیم اما باید عنایت داشته باشید که برنامه هم طول و هم عرض داشته باشد. در سال ۱۴۰۱، در هر حوزه، یک بسته در دوره‌ی ابتدایی، در دوره‌ی اول متوسطه و یک بسته نیز در دوره‌ی دوم متوسطه‌ی نظری و شاخه‌ی فنی و حرفه‌ای باید داشته باشیم و باید به پیش برویم. این موارد در سال ۱۴۰۱ آزمایش می‌شود و سپس وسعت داده می‌شود تا در چند سال آینده امکان تحول کامل محقق شود. بدیهی است که این موارد با مدیریت جهادی انجام شود لذا ما نیازمند تشکیل کارگروه‌ها و کمیته‌های موازی هستیم تا چند کار را بتوانیم همزمان به پیش ببریم. در مدیریت جهادی است که انسان مقید به زمان نمی‌شود و محصور در مکان نمی‌ماند. در مدیریت جهادی، کسی در انتظار تشویق نیست البته آنان که باید ببینند رصد خواهند کرد اما انسان جهادی منتظر این امر نمی‌ماند که قدمی بردارد.





پنج نکته در مورد پیاده سازی یادگیری الکترونیک که می تواند در مقابله با تاثیر شیوع بیماری کرونا بر حوزه آموزش و تحصیل موثر باشد

یکی از مهمترین تاثیرات شیوع بیماری کووید ۱۹ و بحران ناشی از آن، بسته شدن و تعطیلی مدارس و دانشگاه ها در سرتاسر جهان است. تا تاریخ ۲۴ آوریل سال ۲۰۲۰ میلادی مدارس و نهادهای آموزشی در بیش از ۱۸۰ کشور جهان تعطیل شدند، که نتیجه آن این واقعیت بود که بیش از ۸۵ درصد جمعیت دانش آموزی جهان یعنی چیزی در حدود یک و نیم میلیارد نفر نتوانستند در کلاس های درس حضور پیدا کنند. در سطوح عالی آموزشی یعنی کالج ها و دانشگاه ها نیز، بیش از ۲۲۰ میلیون نفر یعنی چیزی حدود ۹۹ درصد جمعیت دانشجویان جهان از تحصیل حضوری محروم شدند که موجب وقفه عظیمی در فرایند آموزش عالی و تحقیقات علمی در سطح جهان شد. در ادامه سال تحصیلی نیز بسیاری از کشورها مجبور شدند که میان پیاده کردن آموزش های آنلاین و مجازی و یا باز کردن مجدد مدارس و کلاس های درس و پذیرفتن خطر انتقال این بیماری و آلوده شدن دانش آموزان به این ویروس یکی را انتخاب کنند. فارغ از اینکه نهادهای ملی آموزشی چه تصمیماتی اتخاذ کرده و یا می کنند، تصمیم نهایی آن ها تاثیر عمیقی بر دانش آموزان، خانواده ها، مدارس و انجمن های علمی می گذارد و آن ها را با محدودیت ها و مشکلات بسیاری مواجه می کند. آنچه که مسلم است انتقال این ویروس در شرایط برگزاری کلاس های حضوری تسهیل می شود و خطر ایجاد پیک های جدید این بیماری افزایش می یابد. از سوی دیگر وقتی مدارس و کلاس های حضوری تعطیل هستند، دانش آموزان به امکانات آموزشی کمتری دسترسی دارند. امکاناتی نظیر کتابخانه ها، لابراتوارهای کامپیوتر و مشاوران تحصیلی و بهداشتی. تجارب قبلی بشر در مورد شیوع بیماری های همه گیر یا جنگ ها و حوادث غیرمترقبه طبیعی هم نشان داده است که در تعطیلی مدارس و اختلال آموزشی ناشی از این بحران ها، سطح آموزشی دانش آموزان به شدت

برگرفته از:

سایت دانشگاه ملل متحد
www.unu.edu

انستیتو امنیت محیط
زیست و انسان

مترجم:

دکتر سعید حسن زاده





پایین می‌آید. در این حال باید به این نکته هم اشاره کرد که شیوع بیماری کرونا موجب شده است که رسیدن به هدف ارتقاء کیفیت آموزش در سطح جهان که در سند شماره ۴ "اهداف توسعه پایدار سازمان ملل متحد (SDG۴)" بر آن تاکید شده است نیز ناممکن شود.

در این میان برخی از سازمان‌ها و مراکز آموزشی و تحصیلی به سرعت خود را با شرایط جدید وفق داده‌اند و از استراتژی‌ها و شیوه‌های مجازی و آنلاین برای تداوم فرایند آموزش استفاده کرده‌اند. به طور اخص برخی مراکز آموزشی که استراتژی‌های مناسبی در جهت ایجاد منابع آنلاین و دیجیتال‌سازی فرایند آموزش را در دستور کار خود قرار داده بودند، توانستند راهکارهای عملی بسیار مناسبی را برای مقابله با اختلال آموزشی ناشی از بیماری کرونا پیاده کرده و اجرا کنند. با این حال بسیاری از کشورها و مراکز آموزشی و مدارس نتوانستند که از این راهکارها و استراتژی‌های آموزشی استفاده کنند. متأسفانه تقریباً تنها ۳۵ درصد جمعیت دانش‌آموزی در کشورهای در حال توسعه به اینترنت مناسب و زیرساخت‌های دیجیتال برای شرکت در کلاس‌های آنلاین دسترسی دارند، در حالی که این رقم در کشورهای توسعه یافته و اقتصادهای پیشرفته به بیش از ۸۰ درصد می‌رسد. این میزان از اختلاف سطح و شکاف دیجیتالی را به طور مثال می‌توان در قاره آفریقا و در قالب مقایسه آن با آمریکای شمالی به وضوح دید. اگر چه کارهای زیادی برای پایین آوردن این شکاف دیجیتالی انجام شده است اما هنوز راه زیادی در پیش است. به همین دلیل می‌توان گفت که کشورهای در حال توسعه و کمتر توسعه یافته یکی از ضروری‌ترین مناطقی هستند که باید پیاده سازی و توسعه تکنولوژی‌های یادگیری الکترونیک و مجازی در آن صورت گیرد.

برای کاهش این شکاف دیجیتالی و استفاده حداکثری از امکانات آموزشی و یادگیری آنلاین برای مواجهه با تأثیرات شیوع بیماری کرونا در حوزه آموزش و مدیریت نتایج حاصل از اختلالات آموزشی ناشی از آن، مخصوصاً در کشورهای در حال توسعه می‌توان اقداماتی را برای پیاده سازی و توسعه تکنولوژی‌های آموزشی الکترونیک و آنلاین پیشنهاد داد که در ادامه و در قالب ۵ نکته ارائه می‌شود.

ابزارهای یادگیری الکترونیک و راه حل‌های مبتنی بر مدل‌های متفاوت را با هم ترکیب کنید.

از زمانی که بحران شیوع بیماری کرونا آغاز شده است، رویکردهای مختلف و زیادی در استفاده از ابزارهای یادگیری الکترونیک شامل ابزارها و روش‌هایی نظیر استفاده از ویدئو کنفرانس‌ها، تدریس مجازی، استفاده از کتابخانه‌های دیجیتالی و گسترش نرم‌افزارهای یادگیری آنلاین در دستور کار کشورها و نهادهای آموزشی ملی قرار گرفته است، که موجب افزایش تقاضا در حوزه اتصال به اینترنت برای مصارف آموزش آنلاین شده است. ترکیب و همسان سازی این ابزارها و روش‌ها با طیف مختلفی از روش‌های ارائه مطالب درسی، نظیر برگزاری کلاس‌های دو سویه و تعاملی در بستر یادگیری آنلاین، ارائه درس گفتارهای آموزشی و علمی به صورت زنده و یا ضبط شده و ایجاد منابع آموزشی مبتنی بر همکاری گروهی در بستر آموزش‌های آنلاین و یادگیری الکترونیک می‌تواند به خوبی زمینه ساز ارائه یک تجربه یادگیری جامع و موثر باشد.



تمرکز بر سیستم‌های مدیریت یادگیری و فراهم کردن امکان دسترسی به مطالب درسی الکترونیکی، بر روی طیف وسیعی از ابزارهای هوشمند بالاخص تلفن‌های همراه، برای به حداقل رساندن تاثیر منفی انواع موجود در یادگیری و افزایش دسترسی دانش‌آموزان به مطالب درسی در فضای دیجیتال و افزایش مشارکت آن‌ها.



بر اساس گزارش‌های مربوط به پوشش اینترنت در سال ۲۰۱۸ میلادی، در برخی از نقاط زمین از جمله کشورهای کمتر توسعه یافته، ضریب نفوذ اینترنت از جمله اینترنت ۳G و ۴G برای موبایل تنها ۲۵ درصد است. اگرچه این رقم تا سال ۲۰۲۰ میلادی به نحو مطلوبی بهبود یافته است اما هنوز هم مشکلاتی برای دسترسی کامل به اینترنت تلفن همراه در همه نقاط جهان (که در برنامه جامع سازمان ملل متحد برای سال ۲۰۳۰ میلادی پیش بینی شده است) وجود دارد و این امر یعنی هنوز هم ما باید برای دسترسی کامل همه دانش‌آموزان و معلمان به پوشش اینترنت و پهنای باند مناسب مخصوصاً در حوزه تلفن‌های هوشمند جهت اطمینان کسب کردن از تداوم فرایند آموزش در نقاط صعب‌العبور و یا در هنگام شیوع بیماری‌های همه‌گیر، بحران‌های طبیعی غیرمترقبه و یا حتی بروز جنگ‌ها و مخاصمات مسلحانه صبر کنیم. در نتیجه باید هم از طریق توسعه فناوری‌های ارتباطی، مخصوصاً تلفن‌های همراه هوشمند و هم مشارکت دولت‌ها در توسعه زیرساخت‌های مورد نیاز بر این مشکل غلبه کنیم که خود نیازمند مشارکت برنامه ریزی بیشتر دولت‌ها در این زمینه است.

دوره‌های درسی و آموزشی در آینده باید علاوه بر حالت حضوری و کلاس محور، همزمان برای ارائه به صورت آنلاین و از راه دور نیز طراحی شده و معلمان برای آن آموزش ببینند.



باید به این مسئله توجه کرد که بر روی دوره‌های درسی آنلاین و از راه دور و کیفیت و موثر بودن آن از سال‌ها پیش تحقیقات و بررسی‌های بسیاری به عمل آمده است و مخصوصاً در حوزه آموزش عالی در بسیاری از کشورهای جهان، این شیوه به طور موثر و موفقیت آمیزی پیاده شده است. ذکر این نکته هم ضروری است که تجربه یادگیری از راه دور و آنلاین موفق بستگی به توانایی و قدرت تعامل مناسب معلمان و مربیان در کار با نرم افزارهای یادگیری دیجیتال و همین‌طور آشنایی با روش‌ها و مدل‌های متفاوت تدریس از راه دور دارد. لازم به ذکر است که در برنامه‌ای که اخیراً با مشارکت سازمان ملل متحد با عنوان Learn4Dev Network () طراحی و برگزار شده است به این امر پرداخته شده است. در طی این برنامه، متخصصان در حوزه یادگیری الکترونیک، طراحی‌ها و مدل‌هایی برای ارائه یک دوره درسی با کیفیت و آنلاین را معرفی کرده‌اند که می‌تواند در قالب یک سال تحصیلی پیاده‌سازی شود. با این حال با توجه به شیوع بیماری کرونا و تعطیلی مدارس، معلمان و مربیان مدارس مجبورند که بدون آموزش‌های لازم و یا در بهترین شرایط با حداقل آموزش‌های لازم کلاس‌های درسی



خود را به صورت آنلاین برگزار کنند. برخی از مراکز و انستیتوهای آموزشی با علم بر این مشکل و برای حل آن برخی دوره‌های آموزشی کم حجم و سریع را برای استفاده معلمان در خانه طراحی کرده‌اند.

از سوی دیگر، سازمان‌ها و مراکزی نظیر بانک جهانی و یونسکو فهرستی از چندین منبع مفید و جامع در مورد یادگیری از راه دور و برنامه‌های آموزشی برای بهبود و ارتقای کیفی ظرفیت معلمان، دانش آموزان و مدارس را برای رسیدن به اهداف فرایند یادگیری و آموزش از راه دور تهیه کرده‌اند. این منابع طیف وسیعی از مسائل، شامل مدیریت یادگیری و سیستم‌های مبتنی بر آن، ابزارهای موجود و در دسترس برای معلمان جهت ایجاد منابع یادگیری دیجیتال و به اشتراک گذاشتن آن‌ها با سایرین، دوره‌های درسی جامع آنلاین یا (MOOC)، انواع بسترها و پلتفرم‌های آموزشی و حتی راهکارهایی جهت حمایت از سلامت ذهنی و روانی دانش آموزان و معلمان را شامل می‌شوند که راهنمای مناسبی برای مقابله با تبعات آموزشی ناشی از شیوع بیماری کووید ۱۹ یا کرونا هستند.

دسترسی به اتصال اینترنت مناسب و قابل اطمینان هنوز هم یک چالش و مشکل اساسی برای دانش آموزان در بسیاری از کشورهای در حال توسعه است.



براساس گزارش بانک جهانی تقریباً دو سوم جمعیت کشورهای در حال توسعه از نبود اتصال اینترنت قوی و با پهنای باند مناسب رنج می‌برند. در این زمینه ما با یک شکاف عمیق دیجیتال میان کشورهای کمتر توسعه یافته و یا در حال توسعه با کشورهای پیشرفته مواجه هستیم. در سال ۲۰۱۹ و براساس گزارش سازمان ملل متحد و مرکز آنکتاد (UNCTAD) تخمین زده می‌شود که در کشورهای کمتر توسعه یافته (LDCs) تنها یک نفر از هر ۵ نفر جمعیت کشوری می‌تواند از اتصال اینترنت مناسب استفاده کند. در حالی که این رقم در کشورهای توسعه یافته و اقتصادهای پیشرفته شامل چهار نفر از هر ۵ نفر جمعیت کشوری می‌باشد. در بعضی از نقاط جهان این وضعیت بسیار بدتر است. مثلاً در منطقه صحرا در قاره آفریقا چالش‌های بسیار عمیق تری وجود دارد. براساس گزارش سال ۲۰۱۹ برنامه ملل متحد برای بررسی میزان پیشرفت برنامه اهداف توسعه پایدار (SDG progress report ۲۰۱۹)، تنها نیمی از مدارس این منطقه به نیروی الکتریسیته و برق دسترسی دارند، چه برسد به اتصال اینترنت و ابزارهای کامپیوتری و هوشمند جهت اتصال به اینترنت.

برای مقابله با این مشکل و کاهش شکاف دیجیتالی، استفاده ترکیبی از مجموعه‌ای از مدل‌ها و راهکارها، نظیر استفاده از ابزارهای کامپیوتری و هوشمند قابل حمل مثل تلفن‌های همراه، استفاده از انواع حافظه‌های قابل حمل، لوح‌های فشرده و پروتکل‌های استاندارد ارتباطی نظیر (USSD) توصیه می‌شود، که می‌توانند نقش حیاتی را برای ارتقاء فرایند یادگیری و آموزش آنلاین داشته باشند.



یادگیری آنلاین تنها برای مقابله با بحران شیوع بیماری کرونا نیست و پس از پایان این بیماری نیز به عنوان یک استاندارد جدید ادامه پیدا خواهد کرد.



صرف نظر از مشکلات و پیچیدگی‌هایی که مدارس و نهادهای آموزشی برای وفق دادن خود با شرایط ناشی از بحران بیماری کرونا و شیوع آن دست به گریبان هستند، روند استفاده از شیوه‌های آنلاین برای آموزش در آینده و پس از پایان این بیماری نیز ادامه خواهد داشت و شیوه یادگیری و آموزش الکترونیک و آنلاین، چه با وجود این بیماری و چه بدون بیماری کووید ۱۹ نیز ادامه پیدا خواهد کرد. لذا بسیار ضروری است که بحث شکاف دیجیتالی و واقعیت توسعه نیافتگی مرتبط با آن، همین حالا در دستور کار کشورها و سازمان‌های بین‌المللی قرار گیرد و فارغ از بحث بیماری کرونا، نهادهای ملی آموزشی و سازمان‌های کشوری و بین‌المللی باید بر روی این مسئله متمرکز شوند که چگونه می‌توان از پتانسیل‌ها و ظرفیت‌های آموزش و یادگیری آنلاین، برای حمایت از فرآیند آموزش و تداوم آن در هر نقطه از کره زمین و در هر شرایطی در آینده، خواه در شرایط عادی و خواه در شرایط اضطراری و غیر مترقبه استفاده کرد.





عملیاتی شدن اسناد تحول بنیادین، مشکل گشای بسیاری از چالش‌های آموزش و پرورش در دوران کرونا و پسا کرونا

پیاداشتی باتمركز بر مولفه خانواده به عنوان دستیار معلم

پاندمی کووید ۱۹ از اواخر سال ۱۳۹۸ تاکنون، نظام آموزشی تربیتی جمهوری اسلامی ایران را همچون دیگر کشورها تحت تاثیر قرار داده و به نوعی اکثر مؤلفه های مؤثر در تعلیم و تربیت کودکان و نوجوانان را نیازمند بازنگری جدی قرار داده است. با بررسی مقالات و گزارش‌های داخلی و خارجی و خصوصاً مصاحبه و گفت‌وگو با مدیران مدارس و معلمان و کارشناسان نزدیک به مدرسه و محیط اجرا می‌توان مؤلفه ها و عناصر و همچنین پیامدهای فرصت ساز و نقاط منفی این ماجرا را احصاء کرد که از جمله آن می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:



دکتر حسن مظاهری
دبیر شورای هماهنگی علمی

تغییرات در نظام آموزشی تربیتی

- تغییر ماهیتی و ماموریتی بعضی از عناصر برنامه‌های درسی (محیط یادگیری، زمان آموزش رسمی حضوری، شایستگی های مربیان و معلمان)
- تغییر نقش معلمان، دانش‌آموزان و خانواده‌ها در فرایند یاددهی یادگیری
- مسئولیت بیشتر اولیا به عنوان دستیار معلم از یک سو و از سوی دیگر تداخل نقش ولی با معلم
- عدم حضور دانش‌آموزان و معلمان در مدرسه و تغییر فضای آموزشی از مدرسه به خانه
- مجهز نبودن بعضی از معلمان و دانش‌آموزان برای ایفای نقش مؤثر در آموزش از راه دور (آموزش آنلاین)
- گسترش شکاف آموزشی و کاهش بیشتر عدالت آموزشی متأثر از دسترسی به فناوری‌ها، مهارت‌های معلمان و دانش‌آموزان



- نحوه و میزان تعامل بین معلمان و دانش‌آموزان و همچنین دانش‌آموزان با یکدیگر
- تغییر در ابزارها و رسانه‌های آموزشی به سمت آموزش‌های الکترونیکی و محوریت فضای مجازی
- مناسب نبودن ابزارها و بستر تعامل الکترونیکی موجود در جهت آموزش آنلاین
- افزایش مسئولیت‌های حرفه‌ای مدیران و دیگر عوامل تربیتی
- عدم تناسب مواد و رسانه‌های آموزشی و تربیتی حضوری جهت بهره‌برداری در آموزش آنلاین

این تغییرات فرصت‌ها و تهدیدهایی (ضعف‌ها) را برای نظام آموزشی تربیت خصوصاً از منظر برنامه ریزی درسی ایجاد نموده است که در ادامه به بخشی از آنها اشاره شده است:

فرصت‌ها

- افزایش کارآمدی، مهارت، اعتماد به نفس و اختیار عمل مدیران مدارس در برنامه‌ریزی و اجرای برنامه‌های درسی
- گسترش بهره‌مندی از فناوری در غلبه بر محدودیت‌های اجرای برنامه‌های درسی
- ابتکار عمل تعدادی از معلمان در ارائه برنامه‌های درسی و تولید محتوا در فضای مجازی
- افزایش مهارت‌های تولید محتوای الکترونیکی و یادگیری مستقل دانش‌آموزان در فضای مجازی
- آگاهی بیشتر والدین از مسائل تعلیم و تربیت به معنای عام و اجرای برنامه‌های درسی به طور خاص (شناخت ویژگی‌ها، توانایی‌ها، علائق، و نیازهای فرزندان، پیچیدگی‌های فرایند یاددهی یادگیری، نیاز به مشارکت در تعیین موضوعات برنامه‌های درسی و زمان آموزش و ...)
- توسعه فرهنگ به اشتراک‌گذاری تجربیات، ابتکارات و تولیدات در بین معلمان، مدیران، دانش‌آموزان و والدین
- آشکارتر شدن نابرابری آموزشی بین مناطق آموزشی برخوردار، نیمه برخوردار و کم برخوردار

آثار و تبعات منفی بیماری کرونا

- ناتوانی برخی از دانش‌آموزان در یادگیری مستقل و خودراهبری برای بهره‌مندی از آموزش‌های مجازی
- افت مهارت‌های اجتماعی و عاطفی دانش‌آموزان (تعامل با همسالان در یادگیری و همدلی ایجاد شده در این تعامل و از طرفی تعامل با معلمان ...)
- تشدید اختلالات روانی و رفتاری مانند اضطراب، افسردگی، بیش‌فعالی، خشمونت و پرخاشگری، ناسازگاری و ...
- ترس از عقب‌ماندگی و افت تحصیلی فرزندان، رودر رویی بیش از اندازه والدین با دانش‌آموزان در طی شبانه‌روز و پیامدهای آن، از جمله به کارگیری روش‌های تنبیه نامناسب و در نتیجه افزایش احساس ناامنی در فرزندشان





یازدهمین جشنواره عکس رشد
عکس: مهدی ایمانی

- پررنگ‌تر شدن نقش و مسئولیت خانواده نسبت به معلم، خصوصاً در دوره ابتدایی و ضعف مهارت‌های خانواده‌ها برای هدایت و نظارت بر آموزش مجازی
- نمایان شدن ناکارآمدی نظام ارزشیابی پیشرفت تحصیلی تربیتی
- افزایش نابرابری آموزشی بین مناطق آموزشی برخوردار، نیمه برخوردار و کم برخوردار

راهنمادهای اجرایی مبتنی بر این تحلیل

با نگاه به پیامدهای مثبت و منفی آموزش در شرایط کووید ۱۹ و چشمداشت به وضعیت مطلوب، لازم است جهت استمرار و ارتقای دستاوردهای مثبت و رفع یا کاهش آثار منفی تصمیماتی اتخاذ و اقداماتی انجام شود. این اقدامات شامل موارد ذیل است:

- ۱- ارتقای شایستگی‌های مدیران و افزایش اختیارات آنها
- ۲- توانمندسازی معلمان در آموزش و تولید محتوای الکترونیکی
- ۳- بازنگری برنامه‌های درسی دانش‌آموزان از منظر آموزش‌های ترکیبی (بازنگری اهداف، محتوا)
- ۴- تجهیز مدارس و فضاهای آموزشی برای تسهیل آموزش الکترونیکی بویژه مناطق محروم
- ۵- توسعه فرهنگ و مهارت‌های خانواده‌ها برای مشارکت در اجرای برنامه‌های درسی در آموزش‌های ترکیبی
- ۶- بازنگری مقررات و آیین‌نامه‌ها در جهت افزایش بهره‌مندی از آموزش ترکیبی، مقررات حضور در فضای مجازی
- ۷- فرهنگ‌سازی در راستای حضور در فضای مجازی و افزایش سواد اطلاعاتی و رسانه‌ای
- ۸- طراحی نرم‌افزار مناسب ارائه آموزش‌های الکترونیکی و مجازی



برای تحقق و اجرایی نمودن این راهبردها راه چاره چیست؟ آیا باید به فکر آموزش و پرورشی جدید و نوین تمدن‌ساز دیگری (فراتر از آنچه در اسناد تحول بنیادین ترسیم شده است) بود؟ آیا آنچه در اسناد تحول بنیادین آمده است، پاسخگوی نیاز آموزش و پرورش امروز کشور نبوده و بایستی به فکر چرخش جدید و تحولی نوین بود؟

به نظر نگارنده اینکه در آموزش و پرورش امروز جمهوری اسلامی ایران مشکلاتی وجود دارد؛ بخش مهمی از آن به عملیاتی‌نشدن اسناد تحول بنیادین بر می‌گردد. اگرچه آموزش و پرورش دوران کرونا و پساکرونا مساله‌ها و چالش‌های جدیدی را ایجاد کرده است، ولی اصل ماجرا نقصان در اجرا نشدن اسناد تحول بنیادین است. ضروری است با بهره‌مندی از فرصت‌های ایجاد شده در این دوران، نظر مسئولان ارشد نظام را به همراستایی (حمایت معنوی و مادی و...) جهت استقرار آموزش و پرورش تمدن‌ساز مبتنی بر اسناد تحول بنیادین جلب نمود. چرا که با پیاده‌سازی اسناد تحول بنیادین در آموزش و پرورش و چشاندن آثار و مزایای آن به مدرسه، کلاس درس و دانش‌آموزان، بسیاری از آسیب‌های موجود در نظام آموزشی تربیتی برطرف خواهد شد.

برای تبیین بهتر بحث، روی یکی از مولفه‌های تاثیرگذار در تربیت دانش‌آموزان به نام خانواده تمرکز نموده و نمایان خواهد شد که نسخه درمان، اجرایی شدن اسناد تحول بنیادین است. چرا که در اسناد تحول بنیادین به نقش و جایگاه این مولفه در تربیت دانش‌آموزان از ابعاد مختلف به صورت بسیار جامع و کامل پرداخته شده است، ولی بعد از گذشت ده سال از تصویب و ابلاغ این اسناد، هنوز آنطور که باید و شاید، آثاری تحولی آن را در عرصه عمل مشاهده نمی‌شود.

در سند « مبانی نظری تحول بنیادین تعلیم و تربیت رسمی و عمومی جمهوری اسلامی ایران » چهار رکن اصلی تربیت شامل حکومت، خانواده، رسانه و نهادهای غیردولتی بیان شده است و تاکید دارد که بایستی نظام تعلیم و تربیت از خانواده‌ها برای مشارکت گسترده در تربیت فرزندان خود حمایت و پشتیبانی نماید. در این سند در بخش ویژگی‌های مراحل تربیت در چهار دوره تحصیلی، به ویژه دوره اول و دوم ابتدایی، بر ارتباط خانواده با مدرسه در زمینه تحقق بخشیدن به اهداف تربیت تاکید بسیار شده است. از جمله در بخش ویژگی‌های دوره اول ابتدایی آمده است: «توجه به محوریت نقش خانواده در تدوین و اجرای برنامه‌های تربیتی و وجود ارتباط و هماهنگی کامل میان عوامل و نهادهای تربیت رسمی و غیر رسمی ضروری است». همچنین در زمینه ویژگی‌های دوره دوم اشاره دارد که: «وجود هماهنگی و همسویی رابطه میان خانواده، مدرسه و سایر نهادهای سهیم برای تدارک تجربیات غنی و متنوع فردی و گروهی در داخل و خارج از محیط مدرسه» (شورای عالی انقلاب فرهنگی، ۱۳۹۰: ۱۵۷). همچنین در این سند، گزاره‌های قابل توجهی در رابطه با نقش خانواده در تعلیم و تربیت وجود دارد. از جمله اینکه: «حق بر تربیت دو جنبه فردی و اجتماعی دارد. در جنبه فردی تربیت، فرد و خانواده صاحب حق و تکلیف‌اند. لذا به طور کلی مسئولیت اولیه و اصلی تربیت کودکان با والدین است و دولت نقش مکمل و ناظر را به عهده دارد. ولی ایفای جنبه اجتماعی حق بر تربیت باید با مسئولیت ارکان تربیت و همه نهادهای سهیم صورت پذیرد که در تربیت رسمی مسئولیت اصلی به عهده حاکمیت است و والدین نقش مکمل



و ناظر را دارند (شورای عالی انقلاب فرهنگی، ۱۳۹۰: ۲۱۴؛ به نقل از مظاهری، ۱۳۹۶). لذا مشارکت خانواده در مراحل برنامه‌ریزی درسی دوره ابتدایی شامل طراحی، تدوین، اجرا و ارزشیابی، مورد توجه بوده است و فقدان این تعامل و ارتباط، منجر به عقیم ماندن برنامه‌های درسی خواهد شد. ضمن اینکه بر ضرورت وحدت بین تربیت رسمی و تربیت غیررسمی، خصوصاً نقش کلیدی خانواده در به سرانجام رسیدن غایت و هدف کلی تربیت و لزوم هماهنگی و همیاری آنها در دستیابی به اهداف و شایستگی‌های لازم نیز تاکید شده است (شورای عالی انقلاب فرهنگی، ۱۳۹۰). خلاصه کلام آنکه با پژوهشی که نگارنده در موضوع نقش خانواده در برنامه‌ریزی درسی انجام داد و در فصلنامه علمی پژوهشی خانواده و پژوهش (بهار ۱۳۹۶) به چاپ رسید، مشخص شد در بیش از ۵۰ هزاره کلیدی این اسناد بر جایگاه و نقش موثر خانواده در مدرسه به صورت کلی، اشاره داشته است.

از طرف دیگر در مطالعات و پژوهش‌های دیگر کشورها نیز بر ضرورت مشارکت خانواده‌ها در نظام آموزشی و خصوصاً مراحل برنامه‌ریزی درسی تاکید شده است.

بررسی‌ها حاکی از آن است که والدین باید به منظور بهبود پیشرفت‌ها، در مورد استراتژی‌های خاص که نیاز دانش‌آموز را در هنگام کمک به تکلیف منزل برآورده می‌کنند، بهتر مطلع شوند (روئل اریس، ۲۰۱۵). همچنین مشارکت والدین بر موفقیت تحصیلی دانش‌آموزان تأثیر مثبت می‌گذارد. تحقیقات تأیید می‌کند: مشارکت والدین در یادگیری فرزندان برای موفقیت در مدرسه ضروری است. پس از شروع مدرسه نیز، خانواده اولین جایی است که بچه‌ها در آن پرورش می‌یابند و ۷۰ درصد از ساعات بیداری خود را (از جمله آخر هفته‌ها و تعطیلات) خارج از مدرسه می‌گذرانند. اگرچه تحقیقات نشان می‌دهد مشارکت والدین به طور قابل توجهی در پیشرفت مدرسه کودکان تأثیر می‌گذارد، اما مهم درک این مسأله است که کدام جنبه‌های مشارکت والدین بسیار مهم‌اند (لاوسون، ۲۰۱۵). همچنین مطالعات بوند (۲۰۱۹) نشان داد، درگیری و مشارکت والدین با یادگیری کودکان، به شدت بر پیشرفت، تعامل، انگیزه و کامل کردن مدرسه دانش‌آموزان خصوصاً در دوره تحصیلی ابتدایی اثر می‌گذارد (بوند، ۲۰۱۹). نظریه‌های مطرح شده توسط مطالعات متعدد نیز نشان داده است که همکاری خوب بین مدارس، خانه و جامعه می‌تواند منجر به پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان و همچنین اصلاحات در آموزش شود. برای انطباق با نظام پشتیبانی یکپارچه از دانش‌آموزان خود، مدارس نیاز به ایجاد مشارکت با والدین و توسعه مسئولیت متقابل در مورد موفقیت کودکان در نظام آموزشی دارند. به این ترتیب، میزان اشتیاق والدین افزایش می‌یابد، تلاش والدین برای حمایت از مدارس تشویق می‌شود و آنها مستقیماً تأثیر مثبتی بر یک نظام آموزشی موفق دارند.

برای تبیین بیشتر موضوع در راستای مشارکت خانواده در نظام آموزشی و سطوح آن، شش عامل فرزندپروری، گفت‌وگو، همیاری داوطلبانه، یاددهی در خانه، تصمیم‌گیری و همکاری با جامعه، مطرح شده است (دورشیک، ۲۰۱۷)، که در ادامه تبیین شده اند:





مدل‌های مشارکت و درگیری والدین

۱- فرزندپروری^۱: شامل تمام فعالیت‌هایی است که والدین برای آنکه فرزندانشان کودکانی شاد و سالم و دانش‌آموزانی توانمند شوند، انجام می‌دهند. برخلاف معلمان، که تأثیر آنها بر کودک نسبتاً محدود است، والدین تعهد مادام‌العمر خود را نسبت به فرزندانشان حفظ می‌کنند. فعالیت‌هایی که از این نوع مشارکت پشتیبانی می‌کنند ارائه اطلاعات مربوط به رشد، سلامتی، ایمنی یا شرایط خانه به والدین است که می‌تواند یادگیری دانش‌آموزان را پشتیبانی کند. شامل: آموزش والدین و دوره‌های دیگر آموزش برای والدین، برنامه‌های حمایت از خانواده برای کمک به خانواده‌ها با بهداشت، تغذیه و سایر خدمات، بازدید از خانه در نقاط انتقال به دبستان، متوسطه اول (راهنمایی) و متوسطه دوم.

۲- برقراری ارتباط^۲: خانواده‌ها و مدارس به چندین روش با یکدیگر ارتباط برقرار می‌کنند. مدارس درباره وقایع مهم و فعالیت‌ها یادداشت‌ها و آگهی‌ها/ بروشورهای خانگی ارسال می‌کنند، والدین اطلاعاتی درباره سلامتی و سوابق آموزشی فرزندشان به معلمان ارائه می‌کنند. وب سایت مدرسه راهی دیگر برای برقراری ارتباط با والدین و خانواده‌هاست؛ شامل: همایش‌ها با هر خانواده حداقل یک بار در سال، مترجمان زبان برای کمک به خانواده‌ها در صورت لزوم، جدولی منظم از اطلاعیه‌ها، یادداشت‌های مفید، تلفن تماس‌ها، خبرنامه‌ها و سایر ارتباطات.

۳- همیاری داوطلبانه^۳: درخواست‌هایی برای جذب و سازماندهی کمک و پشتیبانی والدین از برنامه‌های مدرسه و فعالیت‌های دانش‌آموزان. در این مورد سه راه اساسی برای افراد داوطلب آموزش وجود دارد. اول، آنها ممکن است داوطلب شوند تا در مدرسه یا کلاس با کمک به معلمان

- 1 . Parenting
- 2 .Communicating
- 3 . Volunteering



و مدیران به عنوان مربی یا دستیار. کمک کنند. دوم، آنها ممکن است داوطلب شوند تا برای مدرسه کمک هایی مانند جمع آوری کمک مالی برای یک رویداد یا ارتقای مدرسه در جامعه انجام دهند. سرانجام، آنها ممکن است داوطلب شوند به عنوان عضوی از مخاطبان، در برنامه ها یا ارائه های مدرسه شرکت کنند. شامل: برنامه داوطلبانه مدرسه یا کلاس برای کمک به معلمان، مدیران، دانش آموزان، و سایر والدین، اتاق والدین یا مرکز خانواده برای داوطلبان، جلسات و منابع خانواده ها، بررسی کارت پستال سالانه برای شناسایی همه استعدادها و موجود، زمان ها و مکان های داوطلبان.

۴- یادگیری در خانه^۴: مربوط به ارائه ایده و اطلاعات به والدین است در مورد اینکه چگونه آنها می توانند به بهترین وجه در انجام تکالیف و برنامه های درسی به فرزندان خود کمک کنند. کمک والدین به فرزندان خود در انجام تکالیف یا بردن آنها به موزه، نمونه هایی از این نوع درگیری است. این فعالیت ها یک خانواده مدرسه مدار به وجود می آورد و والدین را ترغیب می کند با برنامه درسی مدرسه تعامل داشته باشند. فعالیت هایی برای تشویق یادگیری در خانه اطلاعاتی در مورد کاری که کودکان در کلاس انجام می دهند و چگونگی کمک به آنها در انجام تکالیف را به والدین ارائه می دهد شامل: اطلاعات برای خانواده ها در مورد مهارت های مورد نیاز دانش آموزان در هر درس در هر پایه، اطلاعات در مورد اصول و سیاست های مرتبط با تکالیف و چگونگی نظارت و بحث در مورد کار مدرسه در خانه، و همچنین مشارکت خانواده در تعیین اهداف هر ساله دانش آموز و برنامه ریزی برای دانشگاه یا کار.

۵- تصمیم گیری^۵: به نقش والدین در تصمیم گیری های مدرسه و به رهبران و نمایندگان والدین مربوط می شود. والدین با عضویت در شورای مدارس یا سازمان هایی مانند انجمن اولیا و مربیان در تصمیم گیری های مدرسه شرکت می کنند. دیگر فعالیت ها در تصمیم گیری شامل به عهده گرفتن نقش های رهبری است که شامل انتشار اطلاعات به والدین دیگر، ارتباط یا سایر سازمان های والدین، شوراهای مشورتی یا کمیته های رهبری و مشارکت والدین، شبکه هایی برای ارتباط همه خانواده ها از طریق نمایندگان والدین است.

۶- همکاری با جامعه^۶: مربوط به شناسایی و تلفیق خدمات و منابع جوامع برای حمایت و تقویت مدارس، دانش آموزان و خانواده های آنها است. شامل: اطلاعات برای دانش آموزان و خانواده های آنها درباره سلامت جامعه، حمایت های فرهنگی، تفریحی، اجتماعی و موارد دیگر برنامه ها / خدمات، اطلاعات مربوط به فعالیت های جامعه که به یادگیری مهارت ها و استعدادها پیوند دارند، از جمله برنامه های تابستانی برای دانش آموزان.

هر یک از این شش عامل می تواند نتایج مختلفی را برای دانش آموزان، والدین، شیوه های تدریس و جو مدرسه داشته باشد. علاوه بر این، هر عامل شامل بسیاری از شیوه های مختلف مشارکت است. همچنین هر عامل چالش هایی را به وجود می آورد تا همه خانواده ها را درگیر کند و این چالش ها باید برآورده شوند. همچنین شش مدل دیگر مشارکت والدین (مدل

4 . Learning at home

5 . Decision making

6 . Collaborating with the community



محافظت‌گر، مدل خبرگی، مدل انتقال، مدل غنی‌سازی برنامه‌دروسی، مدل مصرف‌کننده و مدل مشارکت) از مدل‌هایی است که تا کنون در رابطه با مشارکت والدین شناسایی شده‌اند؛ که البته ارائه توضیحات آنها در این مقاله نمی‌گنجد.

اینها نتایج بخشی از پژوهش‌های مرتبط با نقش خانواده در برنامه‌های درسی و آموزشی است که خصوصاً در همین یکی دو سال گذشته مورد بررسی قرار گرفته است. نتیجه اینکه اگر می‌بینیم در دوران بیماری کرونا و پساکرونا، بخشی از محیط یادگیری از مدرسه به خانه منتقل شده و با وجود امکانات و ابزارهای محدود آموزش الکترونیکی، خانواده‌ها نقشی پررنگ‌تر از گذشته و مسئولیتی حساس‌تر پیدا کردند، این اتفاق جدیدی نیست که قبلاً به آن فکر نشده باشد، بلکه قبلاً جایگاه و اهمیت نقش خانواده، حتی قوی‌تر از این در اسناد تحول بنیادین بیان شده است، و مرحله عملیاتی شدن آنها باقی مانده است. لذا بر مسئولان نظام تعلیم و تربیت کشور است که برای آماده‌سازی و همراهی خانواده‌ها در آموزش‌های همسو با نظام تربیت رسمی، تلاش نمایند. در این خصوص محورهای زیر برای مشارکت خانواده‌ها احصا شده است:

نقش خانواده در طراحی و تدوین برنامه درسی

- خانواده به عنوان سیاستگذار، شامل: مشارکت در نیازسنجی و شناسایی علائق دانش‌آموزان و روزآمدسازی مستمر آن؛
- خانواده به عنوان مشارکت‌کننده در نقد و بررسی اجزای بسته تربیت و یادگیری و اعلام نقاط قوت و ضعف آن؛
- خانواده به عنوان تعیین‌کننده بخشی از اهداف برنامه بوم؛
- خانواده به عنوان شریک راهبردی تیم طراحی و تدوین برنامه درسی
- خانواده به عنوان طراح و تدوین‌کننده قسمتی از بخش غیرتجویزی برنامه درسی

نقش خانواده در اجرای برنامه درسی

- خانواده به عنوان حمایت‌کننده، شامل: حمایت عاطفی، مشاوره‌ای، ترویجی و توسعه‌ای و....
- خانواده به عنوان یادگیرنده، شامل: آشنایی با اهداف و محتوای برنامه درسی و روش‌های مؤثر یاددهی یادگیری، یادگیری نحوه نظارت بر فرایند تحصیلی تربیتی فرزندان / ارتقای نگرش خانواده به سبک زندگی و....
- خانواده به عنوان مشارکت‌کننده، شامل: تسهیل یادگیری، مشارکت صحیح در انجام تکالیف، مشارکت در فراهم‌آوردن فرصت‌های یادگیری در موقعیت‌های واقعی زندگی^۷ در راستای تهیه محتوا، تحقق اهداف برنامه درسی، کمک در طراحی محیط یادگیری (مدرسه، خانه...) ^۸، مشارکت در انتخاب و اجرای روش‌های یادگیری‌یاددهی و....

۷. در هنگام خرید برای تحقق اهداف ریاضی هم کار کند. هنگام اردو رفتن، حفظ محیط زیست...

۸. در داخل مدرسه از جمله کمک به معلم برای ساختن وسیله، در هفته مشاغل شغل خود را معرفی کند.



نقش خانواده در ارزشیابی برنامه درسی

- نقش خانواده در ارزشیابی پیشرفت تحصیلی تربیتی یادگیرنده؛ (والدین سنجی، نحوه بازخورد دادن به دانش‌آموزان، فعالیت‌های ارزشیابی موجود در بسته تربیت و یادگیری و...)
- نقش خانواده در ارزیابی اثربخشی برنامه درسی متناسب با اهداف (شایستگی‌های) حوزه تربیت و یادگیری؛

خلاصه کلام آنکه، چیزی که در این راستا از اهمیت بالایی برخوردار است اینکه، درگیری و مشارکت والدین باید بخشی از یک استراتژی گسترده‌تر یادگیری و توسعه پشتیبانی مکمل، به صورت یک تلاش نظام‌مند پشتیبانی شده با اقدام مشترک همه ذینفعان باشد. پیشنهاد می‌شود نظام آموزشی تربیتی جمهوری اسلامی ایران زمینه‌سازی برای مشارکت خانواده‌ها در محورهای سه‌گانه فوق را در دستور کار خود قرار دهد و در این زمینه فرهنگ‌سازی، اطلاع‌رسانی و برنامه‌ریزی مناسب هم برای مسئولان نظام تربیت رسمی از معلمان و مدیران مدارس تا مدیران و کارشناسان حوزه ستادی و هم برای خانواده‌ها انجام پذیرد.

منابع

۱. شورای عالی انقلاب فرهنگی (۱۳۹۰). سند تحول بنیادین آموزش و پرورش. تهران: شورای عالی آموزش و پرورش.
 ۲. شورای عالی انقلاب فرهنگی (۱۳۹۰). مبانی نظری تحول بنیادین در تعلیم و تربیت رسمی و عمومی، تهران: شورای عالی آموزش و پرورش.
 ۳. شورای عالی آموزش و پرورش (۱۳۹۱). برنامه درسی ملی جمهوری اسلامی ایران، تهران: سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی.
 ۴. مظاهری حسن، (۱۳۹۵). الگوی طراحی برنامه درسی ابتدایی شایستگی محور مبتنی بر اسناد تحول بنیادین آموزش و پرورش. دانشگاه آزاد اسلامی. رساله دکتری.
 ۵. مظاهری حسن، موسی‌پور، نعمت‌الله، ناطقی، فائزه (۱۳۹۶). نقش خانواده در برنامه درسی، فصلنامه علمی پژوهشی خانواده و مدرسه، شماره ۳۴، ص ۲۵-۵.
- Asadul Islam. Parental Involvement in Education: Evidence from Field Experiments in Developing Countries (Monash Business School, Department of Economics, (2017).
 - Đuričić, Maša. Parental Involvement as a Important Factor for Successful Education (2017).
 - Newman, Max Antony. Curriculum orientations and their role in parental involvement among immigrant parents (2019).
 - Lojain, Ibrahim. Parental Involvement in Early Childhood Literacy: International Programs & Egyptian Experiences (2016).
 - Roel Aries. Parental homework involvement improves test scores? A review of the literature (2015).
 - Lawson, Sarah. Finding the Most Meaningful Forms of Parental Involvement: A Synthesis of Meta-Analyses (2015).
 - Bond, Melissa. Flipped learning and parent engagement in secondary schools: A South Australian case study (2019).
 - Skaliotis, Eleni. Changes in parental involvement in secondary education: an exploration study using the longitudinal study of young people in England (2009).





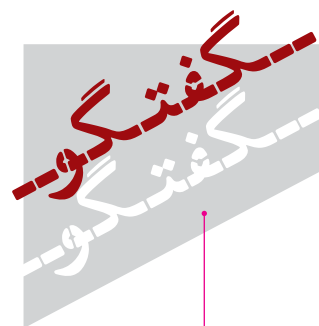
در دوره پیش از دبستان «برنامه تربیت و یادگیری» مدنظر است

مسعود تهرانی فرجادر رئیس گروه پیش دبستانی سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی وزارت آموزش و پرورش در گفتگو با روابط عمومی و امور بین الملل سازمان به سوالات مطرح شده حوزه پیش دبستان پاسخ داد.

تهرانی فرجاد در خصوص برنامه ها، رویکردها و این که حوزه پیش دبستان چه مهارت هایی را تحت پوشش قرار می دهد توضیح داد: در دوره پیش از دبستان "برنامه تربیت و یادگیری" مدنظر است. این برنامه با توجه به ماموریتی که بر عهده وزارت آموزش و پرورش و سازمان پژوهش سپرده شده، برنامه ریزی از تولد تا پایان ۶ سال انجام می شود که عبارت درست تر "دوره پیش از دبستان" است که حوزه تلقی نمی شود و به عنوان دوره تربیتی مطرح می شود. برای این دوره تربیتی براساس اسناد بالادستی، قوانین و منابع علمی از سال ۹۸ به بعد با مطالعات، بررسی و نشست های کارشناسان و تشکیل شورای تخصصی، برنامه تربیت و یادگیری تهیه شده است.

وی افزود: با توجه به اقتضائات رشدی برنامه مذکور، این دوره به سه گروه سنی تولد تا دو سال، دو تا ۴ سال و ۴ تا شش سال تقسیم شده است. هر چند که در اساسنامه سازمان تعلیم تربیت کودک این دوره به جهت ساختار اداری و تشکیلاتی دو گروه زیر سه سال و بالای سه سال (مانند دوره اول و دوم در ابتدایی) تقسیم شده ولی این نکته که اقتضائات کودکان در دوره پیش از دبستان از نظر ماه و هفته و حتی روز هم متفاوت است و ما نمی توانیم تمام کودکان زیر سه سال را در یک گروه و برنامه تربیتی و آموزشی یکسان قرار دهیم. نوزادان، نوباوگان و خردسالان اقتضائات متفاوتی دارند.

او ادامه داد: رویکرد، اهداف و استانداردها محتوا از عناصر مهم در برنامه پیش از دبستان است و در ادامه مفاهیم، مهارت ها و ارزش ها برای هر هدف ذیل ایده کلیدی مشخص شده اند که انتظار داریم عملکرد کودکان پس از پایان این دوره زمینه های آشنایی با مفاهیم و ارزش ها پیش بینی شده و کسب مهارت های مشخص شده نیز محقق شود.



دکتر مسعود تهرانی فرجاد
رئیس گروه پیش دبستانی





قسمت مهم دیگر برنامه راهبردهای تربیت است که در آن قسمت ویژگی راهبردها را تنظیم کرده ایم. راهبردها ویژگی عمومی را شامل می شود که کودکان را در موقعیت ها و فرصت های یادگیری قرار می دهد و یک دسته هم فعالیت های مناسب کودکان است که شامل: بازی، نمایش، شعر، قصه، کاردستی و ... می شود.

وی افزود: قسمت دیگر انتظاراتی عملکردی از کودک است. از دیگر ویژگی های منحصر به فرد این برنامه این است که برای اولین بار تبیین انتظارات از خانواده و نقش آن در تربیت کودک به طور دقیق و با جزئیات است که یک عنوان راهنمای عمل برای خانواده معین شده است. همین قالب برای نقش مربی نیز مشخص شده اند. انتظارات از مدیر، مربی و محیط هم با توجه به اهداف هشت گانه در دو گروه سنی از دیگر ویژگی های این برنامه است.

تهرانی ادامه داد: محیط در این برنامه به دو نوع واقعی (خانه و مرکز آموزشی) و مجازی (رسانه) تقسیم شده است. بخشی که برای اولین بار در برنامه ها آموزشی در نظر گرفته شده نقش رسانه است. رسانه عنصر دخیل در امر تربیت و یادگیری تلقی شده هر چند که بنا نبوده پیوندی بین کودک و رسانه صورت گیرد ولی با توجه به شرایط پیش آمده و استفاده اجتناب ناپذیر از آموزش های مجازی به علت همه گیری کرونا، برای رسانه هم نقشی پیش بینی شده و اهداف و انتظارات مشخص شده اند. اینکه از چه شخصیت ها و با چه اهدافی استفاده شود. مثلاً اگر درباره ساحت زیستی بدنی یا درباره تغذیه تولیداتی انجام می شود، در این برنامه برای اصحاب رسانه نقش، اهداف و الگوهای مشخصی ارائه شده است که به جای استفاده از شخصیت های خارجی از نمونه های بومی و ایرانی استفاده شود.

وی در خصوص ارزشیابی آموزشی گفت: در قسمت ارزشیابی انتظاراتی که از کودک در پایان برنامه داریم بیان شده است و نقش آن در قسمت مربی آورده شده و خروجی مشخص می کند



کودک به چه سطحی از توانایی در یادگیری مفاهیم، مهارت ها و ارزش ها رسیده است. مثلاً در هدف اول ذکر شده که کودک نام و کاربرد برخی اعضای بدن را می داند، اعضای بدن مورد نظر مشخص شده تا همان موارد آموزش داده شود و اعضای مثل معده و ریه و اثنی عشر که مورد نیاز کودک نیست بیان نشود. بخش دیگری انتظارات از مدیر است که نقش مهمی در فرایند تربیت و یادگیری دارد و نقش او به عنوان هماهنگ کننده، پشتیبانی و نظارت و تسهیل گری برای خانواده و مربی بیان شده است.

او ادامه داد: همه این عناصر فوق باید در خدمت رویکرد باشند. رویکرد فطرت گرایی توحیدی که در سند برنامه درسی ملی ذکر شده است مبنای تعیین رویکرد در دوره پیش از دبستان است. اما محدوده و منظور این رویکرد باید برای پیش از دبستان معلوم شود. چون کودک در هفت سال اول یا همان اوان کودکی بیشتر از سنین دیگر از محیط و اطرافیان تاثیر پذیر می پذیرد و این اثر را در بزرگسالی بروز می دهند. لذا در گفتمان فطرت گرایی توحیدی ضروری است کودک در هفت سال اول باید در معرض طبیعت قرار بگیرد.

هرچند ممکن است به طور طبیعی در مسائل زندگی با خشونت، بدی، ناراحتی و غذای آلوده و... روبرو باشند اما این رویکرد در نظر دارد ذائقه کودک را به سمت انس با طبیعت سوق دهد. زیرا از جمله ویژگی های فطری و خدادادی است. چرا که خداوند این نیاز را در فطرت آن ها قرار داده است. بدیهی است رویکردها با توجه به دیدگاه خود اقدام به آموزش می کنند.

وی افزود: در رویکرد طبیعت گرایی ممکن است طبیعت کودک را خشن، درونگرا یا ترسو بار بیاورد، که از فطرت او دور است. از نظر رویکرد فطرت گرایی توحیدی کودک در این سن قدرت انتخاب ندارد و مانند خمیر است و در برنامه ریزی با توجه به شرایط بر محور طبیعت برنامه ریزی انجام می شود. البته این به معنی تربیت ایزوله و پاستوریزه نیست و اینکه کودک با واقعیت ها روبرو شود (واقعیت ها، فقدان، مشکلات، آلودگی هوا و...) ولی مربی و خانواده باید بداند در این مسیر ذائقه کودک به سمت انس با طبیعت پیش برود.

تهرانی فرجاد تصریح کرد: اگر کودک با نگاه انس با طبیعت تربیت شود وقتی در معرض انواع اطلاعات و محتوا قرار بگیرد بیشتر به سمت طبیعت روی می آورد و زمینه های تربیت صحیح و مبتنی بر فطرت را در وی محقق می نماید. با این نگاه ما اعتقاد داریم کودک امانت الهی است و باید برای تربیت مطلوب او تلاش کنیم و فطرت ناب حقیقت جو و خیرخواه، حس پرستش و... در کودک را مورد توجه قرار دهیم و از بروز مشکلات در آینده کودک جلوگیری نمایم.

رئیس گروه پیش دبستانی سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی وزارت آموزش و پرورش درباره تعامل گروه پیش دبستانی سازمان پژوهش و برنامه ریزی وزارت آموزش و پرورش با سازمان تعلیم و تربیت کودک گفت: ما از تحقق این آرزوی چندین و چند ساله مبنی بر سامان دادن به امور تعلیم و تربیت کودک استقبال کردیم؛ زیرا معتقدیم تحول بنیادین در آموزش و پرورش از بنیادی ترین دوره یعنی پیش از دبستان باید آغاز شود. تعامل ما با سازمان تعلیم و تربیت مستقیم، هماهنگ و دوسویه است به این معنا که از زمان ابلاغ وزیر محترم مبنی بر تشکیل کمیته های مختلف برای ساماندهی به امور سازمان تعلیم و تربیت کودک، سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی نیز اقدام به تشکیل کمیته برنامه ریزی و تدوین محتوا، مستقر در سازمان



پژوهش به ریاست جناب آقای دکتر ملکی نموده است که جا دارد از طرف خود و همه اعضای این گروه از پشتیبانی های علمی و اجرایی ایشان در پیشبرد برنامه ها تشکر نمایم.

وی در پاسخ به این سوال که "با توجه به مسئولیت آقای دکتر ملکی در کمیته تدوین محتوای پیش دبستانی، چه اقداماتی توسط شما در این زمینه صورت گرفته است؟" تصریح کرد: راهنمای برنامه تربیت و یادگیری دوره پیش از دبستان، سند استاندارد تولید بسته های تربیت و یادگیری از جمله اقدامات انجام شده است که درباره راهنمای برنامه توضیحاتی داده شد اما سند استانداردهای تولید بسته های تربیت و یادگیری، برای تولید کنندگان از جمله کمیته های استانی و افراد دغدغه مند در تربیت کودک تنظیم شده است.

او افزود: اقدام دیگر پرداختن به الگوی تولید محتوا و بسته های یادگیری مبتنی بر رویکرد فطرت گرایی توحیدی است که پیش نویس آن تهیه شده و در حال بررسی است. ان شاء الله با نظارت علمی دکتر ملکی نهایی شده و رسماً به عنوان "الگوی تولید بسته های تربیت و یادگیری" در اختیار استان ها و تمام دست اندرکاران تولید محتوا پیش از دبستان قرار خواهد گرفت.

وی ادامه داد: با توجه به این گفتگو، پیش نویس این محتوا آماده شده است و در حال طی مسیر برای تایید است و نکته ای که لازم می دانم گفته شود، تعامل گروه پیش از دبستان سازمان پژوهش با دیگر بخش های وزارتخانه اعم از معاونت آموزش ابتدایی، معاونت پرورشی، تربیت بدنی و سلامت و حوزه های مختلف و همچنین تعامل برون دستگاهی از جمله با سازمان بهزیستی، حوزه علمیه و دانشگاه است به طوری که با دعوت به همکاری و صدور ابلاغ رسمی از نمایندگان و صاحب نظران در این عرصه همچنین از ظرفیت افراد حقیقی که دغدغه مند در حوزه کودک و تعلیم و تربیت اسلامی هستند از جمله روان شناسان مسلط به رویکرد اسلامی و آشنا با مفاهیم و معارف دینی و قرآنی بهره مند شده ایم.

تهرانی فرجاد گفت: ارتباط با مجله رشد و راه اندازی بخش پیش از دبستان در شبکه ملی رشد با توجه به اقتضات آموزش های الکترونیکی، مجموعه از فیلم، پادکست، انیمیشن و... برای کودک و درباره کودک در اختیار خانواده ها و مربیان و دیگر دست اندرکاران تربیت کودک قرار خواهد گرفت.

وی خاطرنشان کرد: از بین ۴۷۰۰ فیلم و صوتی که از طرف ۵ استان قرار است جمع آوری شود، حدود ۲۰۰۰ فیلم به دست این کمیته رسیده، که بعد از بررسی و طبقه بندی مرحله به مرحله ۲۵۰ فیلم کوتاه برای ارائه آماده شده است؛ همچنین گروه پیش از دبستان از نظر محتوایی از برنامه های شبکه های سیما و آن چه سال گذشته مربیان در مقابل دوربین آموزش دادند را چه در شبکه آموزش و چه شبکه قرآن پشتیبانی کردیم. هر چند که از طرف وزارتخانه ما را دخیل نکردند ولی تاجایی که می توانستیم پاسخگو بودیم و مربیان دغدغه مند و دلسوز را معرفی کرده تا مقابل دوربین آموزش ها را اجرا نمایند و برای امسال به کمک خود مربیان و تجربه کسب شده برطرف خواهند شد.





سومین شماره «رشد آموزش تاریخ» منتشر شد

سومین شماره فصلنامه آموزشی، تحلیلی و اطلاع‌رسانی رشد آموزش تاریخ (دوره بیست و دوم، شماره پیاپی ۷۷، بهار ۱۴۰۰) برای معلمان، دانشجو معلمان و کارشناسان وزارت آموزش و پرورش در ۴۸ صفحه منتشر شد.

دومین شماره فصلنامه آموزشی، تحلیلی و اطلاع‌رسانی رشد آموزش تاریخ (شماره پیاپی ۷۷، بهار ۱۴۰۰) برای معلمان، دانشجو معلمان و کارشناسان وزارت آموزش و پرورش در ۴۸ صفحه با فهرست مطالب زیر منتشر شد:

مانلی نورائی آشتیانی

سرمقاله

صلاحیت‌های
حرفه‌ای معلم
تاریخ/ مسعود
جوادیان

گفت‌وگو

کلاس‌های مجازی
و چالش‌های آن از
زبان دبیران تاریخ

استان البرز / محمد حسین معتمد راد



ایران باستان

بررسی چند مجسمه دوره اشکانی در شهرهای هاترا، مالمیر و شنوش/
معصومه امیری



ارسانه الکترونیک اسال دوم | شماره ۱۱ و ۱۲ |
اداره روابط عمومی و امور بین‌الملل



تاریخ جهان

توسیدید، مورخ تمام عیار / رحیم شبانه

ایران باستان

اسکندر در شاهنامه / بصیر کوشکی

تاریخ معاصر ایران

نقش سید جمال الدین اسدآبادی در بیداری مشرق زمین / فرحناز کریم نژاد علیشاهی

مقاله

ماه رمضان در استانبول ترکیه و آشنایی با مسجد ایوب سلطان / سکینه سلیقه‌دار

تاریخ ایران

تفاوت «دیوان» و «درگاه» در دوره غزنویان/مازیار شهبازی

تاریخ جهان

نام‌آوران مدرسه ادسا / غلامرضا آذری خاکستر





ابعاد مختلف پنج‌جاه و یک‌مپن جشنواره بین‌المللی فیلم رشد بررسی شد

جلسه شورای سیاست‌گذاری جشنواره بین‌المللی فیلم رشد با حضور معاون وزیر آموزش و پرورش، مدیران و معاونین سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی برگزار شد.

در ابتدای این جلسه، محمد ابراهیم محمدی، مدیر کل انتشارات و فناوری آموزشی به ارائه گزارشی از روند برگزاری جشنواره رشد، پرداخت و گفت: سوال اصلی در آغاز جشنواره امسال این است که آیا این رویداد، باید بتواند صنعت فیلم آموزشی و تربیتی را کلید بزند یا صرفاً یک نوع جشنواره داری است؟ نگاه ما این است که جشنواره به دنبال تقویت صنعت فیلم آموزشی است، لذا باید در این راستا تعریف خاصی داشته باشیم تا هدفمند و مفید باشیم. اگر تأکید ما بر این است که جشنواره رشد، باید در خدمت کتاب درسی باشد، باید به این شکل نیز، آن را تعریف کنیم و به عنوان پشتیبان برای این بخش دیده شود تا اندکی انحراف در این هدف ایجاد نشود؛ بر همین مبنا نیز باید در بحث اعتبار و مشارکت بتوانیم یک تصمیم‌گیری کلی داشته باشیم.

او افزود: رشد، تنها جشنواره بین‌المللی قدیمی ایران است و ما باید این اعتبار و حیثیت را ارتقاء دهیم تا خدایی ناکرده باعث تقلیل سطح کیفی آن نشویم.

انتظار بلوغ از جشنواره پنج‌جاه و یک‌مپن رشد

دکتر حسن ملکی، رئیس سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی، نیز در ادامه این جلسه ضمن تقدیر و تشکر از اقدامات انجام شده، در دوره‌های قبل، گفت: جشنواره فیلم رشد، وارد ۵۱ سالگی خود می‌شود بنابراین ما از آن انتظار بلوغ، داریم.

او افزود: همانگونه که در انسان، سن پایین نوجوانی و بی‌تجربگی، باعث اشتباهات و کم‌کاری می‌شود، در بزرگسالی و سن ۵۰ سالگی، رفتارهای اشتباه، توجیهی ندارد و انتظار می‌رود که اشتباهات فرد، به حداقل برسد؛ این قاعده

مانلی نورائی آشتیانی





به نظر من درباره رویدادها نیز می‌تواند صادق باشد زیرا رویدادها نیز تحت مدیریت انسان‌ها هستند بنابراین افراد باید از تجارب پیشین درس بگیرند و اگر اشتباهات و خلاء وجود دارد، در تجدید رویداد اصلاح کنند و این مطالبه عقلانی است.

رئیس سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی تصریح کرد: جشنواره پنجاه ساله، با جشنواره پنج ساله، از جهات مختلفی چون: محتوا، روش، مدیریت، نحوه بهره برداری از فیلم‌های موجود و... تفاوت دارد بنابراین اگر بخواهیم یک جشنواره متمایز در این دوره برگزار کنیم، باید با سیاستگذاری‌های متمایز، کار را پیش ببریم.

شنورای سیاستگذاری جشنواره فیلم رشد و توان ایجاد یک رنسانس

ملکی ادامه داد: در این مسیر، شنورای سیاستگذاری می‌تواند با تعیین هنجارهای نوین، قواعد نو، ابتکاری و ابداعی یک رنسانس در عمل این جشنواره، ایجاد کند. زیرا معنای لغوی رنسانس به معنای نوزایی است و سوال اصلی این است که آیا ما می‌توانیم به نوزایی جشنواره رشد بیندیشیم.

او بر لزوم نگاه نو به این دوره از جشنواره فیلم رشد، تاکید کرد و گفت: به چند دلیل برای ما تکلیف است که به این امر فکر کنیم و جشنواره فیلم رشد را با یک حیات دیگری، آغاز کنیم. یکی از دلایل همان عمر جشنواره است زیرا از این رویداد ۵۰ ساله، انتظار عقلانیت و پختگی می‌رود. انتظار ما این است که جشنواره در راستای اهداف تعلیم و تربیتی سازمان پژوهش حرکت کند اما موازی این سازمان نباشد و با آن پیوند داشته باشد. متأسفانه این جشنواره در ساختار سازمان پژوهش جایگاه تعریف شده‌ای ندارد و بیشتر به دنبال رقابت با سایر جشنواره‌ها نظیر فجر است. این در حالی است که رقیب ما، نظام تعلیم و تربیت راکد و عقب مانده است و ما باید با این عرصه رقابت کنیم و نه با جشنواره ای مانند فیلم فجر.

معاون وزیر آموزش و پرورش، بیان کرد: در این عرصه فیلم آموزشی محور کار ماست بنابراین جشنواره فیلم رشد باید در این عرصه مرجعیت داشته باشد. یعنی در هر نقطه دیگر برای تولید فیلم آموزشی، به این جشنواره به عنوان یک مرجع علمی و هنری نگاه کنند. پس عمر این جشنواره به ما این نکته را که باید عاقلانه رفتار کنیم، یادآوری می‌کند.

تأکید بر برگزاری جشنواره در آذرماه

ملکی برگزاری جشنواره بین‌المللی فیلم رشد در زمان همیشگی را یک امر مهم خواند و گفت: من بر تاریخ برگزاری این رویداد در آذر ماه تاکید دارم و معتقدم که باید این سنت که طی سالیان سال بوده، حفظ شود. در واقع تغییر زمان نهاده، باعث از بین رفتن نگرش مردم و مخاطبان می‌شود لذا برگزاری این رویداد در آذر ماه یک ضرورت جدی است.

او ادامه داد: در این دوران، یک سری ضرورت‌های اجتماعی و نوپدید، به وجود آمده که قطعاً ۵۰ سال پیش وجود نداشت. به عنوان مثال مساله مقاومت و بیداری در ملت‌های مسلمان، نگاه نویی است که ما باید به عنوان یک موضوع، در این رویداد به آن بپردازیم و آن را بر سر سفره جشنواره بیاوریم.



لزوم بررسی آسیب شناسی جشنواره سنوات قبل

رئیس سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی تاکید کرد: ما باید جشنواره‌ای جوان داشته باشیم؛ این بدان معناست که با گذر بیش از ۵۰ سال از عمر جشنواره، با دمیدن روح تازه، این رویداد، هنوز با طراوت و جوان است. من در این عرصه انتظار دارم که جشنواره پیش روی ما، با یک فضا و رویداد نوین، که مبتنی بر ضرورت‌های اجتماعی، علمی و فرهنگی و نگاه بومی است، طراحی و دنبال شود.

در ادامه دکتر علی محبی، معاون سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی بر لزوم توجه به زمان پیش رو، تاکید کرد و گفت: پس از پایان جشنواره گذشته، ما مسیری را، در راستای جلوگیری از غافلگیری برای دوره‌های بعدی ترسیم کردیم که یکی از آنها آسیب شناسی ۵۰ سال گذشته جشنواره بود.

او افزود: در این راستا لازم است که خروجی کار آسیب شناسی دوره‌های گذشته، به دست شورا برسد تا بتوانیم با نگاهی به آینده، سیاست‌های متناسب با مباحثی که مطرح شد، را داشته باشیم.

در ادامه این جلسه، مدیران و معاونین به طرح پیشنهادات و انتقادات در راستای برگزاری دوره بعد جشنواره فیلم رشد پرداختند.

دکتر ملکی در پایان این جلسه به جمع بندی مباحث مطرح شده گفت: لازم است که چند نفری از اساتید و افراد اهل نظر خارج از سازمان نیز در شورای سیاستگذاری نیز حضور داشته باشند تا بتوانیم از نظرات آنان نیز بهره مند شویم.

او افزود: اهداف این جشنواره دو وجهی است که بخشی از آن متمرکز بر تولید شده است به همین خاطر، ما سعی داریم که توسط این جشنواره به مجموعه آثار آموزشی به عنوان رسانه دست پیدا کنیم. سعی ما این است که آثاری گزینش و داوری شوند که به این هدف بیندیشند اما هدف دیگر ما فرایندی است. هدف فرایندی به این معناست که ما بتوانیم از طریق این جشنواره شرایطی برای نوآوری و خلاقیت فراهم کنیم. در واقع، همین که ما بتوانیم، زمینه‌ای، برای معلمان هنرمند، فراهم کنیم تا قابلیت‌های خود را از حالت بالقوه به بالفعل تبدیل کنند، امر مهمی است. در این راستا کمیته برنامه ریزی جشنواره تشکیل شده که این یک اتفاق خوب است زیرا شورای سیاستگذاری باید درباره آورده‌های این کمیته به بحث و بررسی بپردازد.

محوریت فیلم آموزشی، یکی از سیاست‌های اصلی جشنواره

رئیس سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی تصریح کرد: یکی از سیاست‌های اصلی این جشنواره، محوریت فیلم آموزشی است و ما اساسا مایل به رقابت با جشنواره‌های فیلم کشور نیستیم زیرا جنس کار ما آموزشی است. در این عرصه نیز، ظاهرا ما در کشور تنها و منحصر به فرد هستیم لذا باید بسیار دقت کنیم، تا این اسوه بودن، حفظ شود. مسئله دوم توجه به ابعاد تخصصی جشنواره است به همین خاطر نباید افراد غیر متخصص به هیچ عنوان وارد این عرصه شوند. در این راستا ما باید کارگردان‌های خوب را شناسایی و ترغیب کنیم تا به عنوان



مشاور در کنار ما حضور داشته باشند تا بتوانیم بعد تخصصی جشنواره را تقویت کنیم. ملکی ادامه داد: باید انتظارات مسیر تحولی برنامه‌های درسی و تولید بسته‌های تربیت و یادگیری را در سازماندهی این جشنواره مبنا قرار دهیم زیرا ما به سوی تولید بسته‌ها حرکت می‌کنیم. باید این سوال مطرح شود که جشنواره چگونه باید مدیریت شود که حاصل آن به بسته‌های تربیت و یادگیری کمک کند و این عرصه تقویت شود. نکته دیگر این است که باید ساختار جشنواره را با توجه به فعالیت‌های اصلی سازمان تنظیم کنیم.

ضرورت فراهم آوردن فضایی جهت حضور افراد نوآور و خلاق

او خاطر نشان کرد: ما باید به نوآوری‌ها و خلاقیت‌ها، بهای بیشتری بدهیم بنابراین باید به این مسئله پردازیم که چگونه می‌توانیم، فضایی فراهم کنیم که افراد نوآور و خلاق بیشتر حضور داشته باشند. در این مسیر نیز باید، از تجارب جهانی در این جشنواره باید استفاده شود البته این بدان معنا نیست که ما الگوهای عمل را از آنها می‌گیریم زیرا این بخش کاملاً بومی است اما می‌توانیم از تجربه‌های آنان استفاده کنیم.

معاون وزیر آموزش و پرورش بر شناسایی معلمان هنرمند تاکید کرد و گفت: معلمان هنرمند، باید شناسایی، و سپس ترغیب و تشویق شوند. باید در این عرصه برنامه تبلیغی جامع و کاملی را پیش بینی کنیم. من معتقدم که بیشتر از گذشته باید بر روی تبلیغات، انرژی و زمان بگذاریم زیرا کار عالی و خوب اگر تبلیغ نشود، مظلوم واقع می‌شود و بالعکس گاهی کار نامطلوب در ذائقه مردم خوشایند شناخته می‌شود.

ملکی ادامه داد: باید به ابعاد تربیتی و هنری جشنواره توجه بیشتری شود لذا باید هنرمندان سالم و دلسوز را نیز برای حمایت و مشورت دادن به این جشنواره شناسایی کنیم. در این مسیر جواز برنامه عملیاتی و زمانبندی بسیار مهم است زیرا عدم توجه به آن باعث شکست می‌شود.



فراخوان ارسال مقاله

به زبان های فارسی، انگلیسی، فرانسه، آلمانی، عربی، اسپانیایی و ...

فراخوان ارسال مقاله رشد آموزش زبان های خارجی منتشر شد

از دبیران زبان، کارشناسان و همه فرهنگیان، دانشگاهیان و دانشجویان علاقه مند دعوت می شود مقالات علمی، آموزشی، مروری یا تجربه های تدریس و کاربردی خود را به زبان های فارسی، انگلیسی، فرانسه، آلمانی، عربی، اسپانیایی و... به دفتر مجله رشد آموزش زبان های خارجی ارسال نمایند.

از مدیران، معاونان، مشاوران و مربیان مدارس و همه فرهنگیان، دانشگاهیان و دانشجویان علاقه مند دعوت می شود مقالات علمی، آموزشی، مروری یا تجربه های تدریس و کاربردی خود را به زبان های فارسی، انگلیسی، فرانسه، آلمانی، عربی، اسپانیایی و... به دفتر مجله رشد آموزش زبان های خارجی ارسال نمایند.

مانلی نورائی آشتیانی

محورهای پیشنهادی ارسال مقالات به شرح زیر می باشد:

- یادگیری دیجیتال؛
- بررسی، تحلیل و کاربرد کتاب های آموزش زبان در مدارس؛
- روش های نوین در ارزیابی زبان آموزان؛
- ارائه طرح درس برای آموزش مهارت ها؛
- آموزش معلمان؛
- تفاوت های فردی در آموزش زبان؛
- و...

علاقه مندان مقالات خود را به آدرس fitmagazine@roshdmag.ir ارسال نمایند.





تعامل فرهنگی بین مجلات رشد و آستان قدس رضوی

نقش نشریات رشد در تبادل محتوا و تولید محصولات جدید برای کودکان، با همکاری معاونت تبلیغات اسلامی آستان قدس رضوی، شکل جدی‌تری به خود خواهد گرفت

محورهای معارفی آستان قدس رضوی در نشریات رشد نمود پیدا می‌کنند. این مطلب در گفت‌وگو با سید کمال شهابلو، معاون تولید و انتشار دفتر انتشارات و فناوری آموزشی، مطرح شد. او بیان کرد: «نقش نشریات رشد در تبادل محتوا و تولید محصولات جدید برای کودکان، با همکاری معاونت تبلیغات اسلامی آستان قدس رضوی، شکل جدی‌تری به خود خواهد گرفت.»

معاون تولید و انتشار دفتر، تحقق رشد فرهنگی دانش‌آموزان را از اهداف مجلات رشد دانست و گفت: «مجلات رشد در تحقق رشد فرهنگی دانش‌آموزان نقشی بی‌بدیل دارند. این نقش می‌تواند با تعامل و همکاری فرهنگی با مؤسسه‌ها و نهادهای فرهنگی فعال در سراسر کشور، شکل مؤثرتری به خود بگیرد.»

شهابلو همچنین بیان داشت: «در نشستی که در ابتدای سال جاری با مسئولان فرهنگی آستان قدس رضوی انجام شده، تعاملات خوبی صورت گرفته و ما به نتایج و تصمیم‌های مؤثری برای همکاری فرهنگی دست یافته‌ایم. در این زمینه مقرر شد، معاونت فرهنگی آستان قدس، برخی از مجلات رشد را تهیه کند تا از آن‌ها در برنامه‌های فرهنگی ویژه کودکان و نوجوانان استفاده شود. همچنین توافق شد، معاونت تبلیغات اسلامی آستان قدس رضوی و نشریات رشد (به نمایندگی از سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی) به تولید محتوای فرهنگی-مذهبی مناسب برای دانش‌آموزان اقدام کنند. همکاری به منظور تکمیل فرایند پیوند رمزینه «سریع‌پاسخ» کتاب‌های درسی از آرشو غنی و نیز امکانات تولیدی آستان قدس رضوی، از دیگر برنامه‌های توافقی است که با تعامل و همکاری دوطرفه، شکل مؤثری نیز به خود خواهد گرفت.

گفت‌وگو
گفت‌وگو

مانلی نورائی آشتیانی



وی همچنین در خصوص دیگر توافقات صورت گرفته بیان داشت: «موضوعات و محورهای معارفی مرتبط با موضوع اهل بیت (ع) با هدف غنی‌سازی محتوای نشریات رشد به شکل برگزاری مسابقات کتاب‌خوانی در ماه مبارک رمضان، تولید محتوای جدید با هدف آگاهی نسل‌های نوجوان و جوان با همکاری دو مؤسسه تولید خواهد شد. همچنین، ارائه محتوای طرح نورالهدی که ویژه کودک و نوجوان است و در معاونت فرهنگی آستان قدس تولید شده است، برای استفاده در اختیار نشریات رشد قرار خواهد گرفت.»

شهاب‌لو افزود: «آستان قدس رضوی طی برنامه‌ای به میزبانی از سردبیران مجلات دانش‌آموزی و به صورت جلسات مشترک اقدام کرد. این میزبانی با هدف آشنایی سردبیران مجلات با مجموعه فعالیت‌های فرهنگی حرم مطهر و نیز تعامل فرهنگی و هم‌افزایی در تولید محتوای مشترک تنظیم شده بود که نتایج و توافقات مؤثری در پی داشت؛ از جمله:

۱. استفاده از محتوای مکتوب نشریات نورالهدی در مجلات رشد و برعکس؛
۲. استفاده از آرشیو تصویرهای آستان قدس رضوی و برعکس؛
۳. ایجاد امکان استفاده از محتوای غیرمکتوب معاونت فرهنگی آستان قدس رضوی برای تکمیل منابع مورد نیاز کتاب‌های درسی و نشریات رشد در پیوند رمزینه پاسخ سریع.»



بسمه تعالی
کیفیت فرایند یاددهی-یادگیری،
نیازمند توسعه مستمر شایستگی های
حرفه ای معلمان و مربیان مدرسه هاست.
مجله رشد معلم براساس مأموریت خود
نیازمند همفکری استادان دانشگاه ها،
کارشناسان و معلمان فرهیخته است تا
با ارسال مقالات کاربردی و تجربه های
زیسته خود، ما را در این مسیر یاری
کنند

فراخوان مجله رشد معلم

نقش الگویی معلمان

- حسن خلق و کرامت انسانی
- عشق به تربیت
- مناسبات انسانی و اخلاقی
- معنویت و خودمراقبتی
- شادی و نشاط آفرینی
- ارتباط و تعامل با خانواده
- مسئولیت پذیری و ایثارگری
- توسعه فرهنگ کار، مهارت، پژوهش، کار آفرینی.

فراخوان ارسال مقالات به مجله رشد معلم منتشر شد

سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی فراخوان مقاله رشد معلم را
منتشر کرد

دکتر عظیم محبی سردبیر مجله رشد معلم با اعلام این خبر افزود:
کیفیت فرایند یاددهی یادگیری، نیازمند توسعه مستمر شایستگی های
حرفه ای معلمان و مربیان مدرسه هاست. بر این اساس مجله رشد
معلم براساس مأموریت خود نیازمند همفکری استادان دانشگاه ها،
کارشناسان و معلمان فرهیخته است تا با ارسال مقالات کاربردی و
تجربه های زیسته خود، این مجله را یاری کنند.

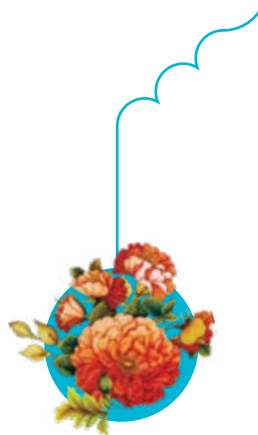
وی گفت: اولین محور این فراخوان توسعه شایستگی های حرفه ای و
شغلی معلمان شامل روش های بهسازی معلمان (درس پژوهی و...)،
روش های نظارت بر عملکرد معلمان (بالینی و...)، روش های سنجش
و ارزیابی عملکرد معلمان، روش های مشارکت معلمان در نظام
برنامه ریزی درسی، مطالعات تطبیقی نقش معلمان، آینده پژوهی در
نقش معلمی، کاربرست نظریه های نوین تربیتی و یادگیری در آموزش
(نظریه فطرت گرایی توحیدی و علوم شناختی و...)، روش های افزایش
رضایت شغلی معلمان (منزلت اجتماعی و...) روش های توسعه
پژوهش های کیفی مدرسه محور (اقدام پژوهی و روایت پژوهی و...)
می شود.

دکتر محبی ادامه داد: دومین محور این فراخوان به نقش الگویی
معلمان شامل حسن خلق و کرامت انسانی، عشق به تربیت، مناسبات
انسانی و اخلاقی، معنویت و خود مراقبتی، شادی و نشاط آفرینی، ارتباط
و تعامل با خانواده، مسئولیت پذیری و ایثارگری، توسعه فرهنگ کار،
مهارت، پژوهش، کارآفرینی، مصرف بهینه و حفظ محیط زیست، آداب و
تشریفات معلمی (پوشش و رنگ لباس) می پردازد.

مانلی نورائی آشتیانی



سر دبیر مجله رشد معلم تصریح کرد: سومین محور، نقش حرفه‌ای معلمان است که طرح درس تلفیقی و موقعیت محور، تدریس تعاملی و کاوشگری، سنجش فرایندی و عملکردی، راهنمایی و مشاوره تحصیلی و شغلی، محیط متنوع یادگیری (واقعیت مجازی)، فناوری‌های نوین آموزشی، مدیریت کلاسی، تکالیف پژوهش و پروژه محور، مطالعه و کتاب خوانی سمینار، نمایشگاه و بازارچه را شامل می‌شود. شایان ذکر است قالب‌های نوشتاری از جمله مقاله، تجربه، خاطره، یادداشت کوتاه، قصه و داستان، طنز، حکایت و حداکثر ۱۰۰۰ کلمه باشد و مطالب ارسالی در قالب ورد (word) آماده و از طریق ایمیل به نشانی moallem@roshdmag.ir فرستاده شود و مشخصات نویسنده (نام، سمت، شهر، شماره تماس) ذکر شود. برای کسب اطلاعات بیشتر با شماره ۰۲۱-۸۸۴۹۰۲۳۲ تماس بگیرید





رفته از دست حسین عليه السلام سردارش

سراسیمه

► علاقمندان جهت انتشار مطالب خود اعم از چکیده، مقاله و یادداشت تخصصی مرتبط با حوزه تعلیم و تربیت، الگوهای تدریس، برنامه‌ریزی آموزشی و... آثار خود را حداکثر در دو صفحه A_۴ به تحریریه نشریه به نشانی oerp@chmail.com ارسال فرمائید. مطالب پس از بررسی منتشر می‌شود.

اداره روابط عمومی و امور بین‌الملل

تهران | خیابان کریمخان | خیابان ایرانشهر | ساختمان شماره ۴ آموزش و پرورش | سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی
کدپستی: ۱۵۸۴۷۴۷۳۵۹ | تلفن: ۸۸۸۳۱۱۶۱-۹ | نمابر: ۸۸۳۰۹۲۶۵ | سایت: www.oerp.ir